

Methoden en technieken van onderzoek in de criminologie

L. PAUWELS* EN
P. PONSAERS**

C Bijleveld, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2005, 316p.

Sinds enkele jaren bestaat in Nederland een zelfstandige opleiding in de criminologische wetenschappen. Zoals in elke wetenschappelijke discipline wordt binnen een fundamenteel deel van de opleiding aandacht besteed aan specifieke methoden en technieken van de discipline, maar ook aan algemene kennisoverdracht over methodologie. Daartoe wordt / werd lange tijd gebruik gemaakt van algemene standaardwerken uit de sociologie. Dergelijke standaardwerken zijn van grote kwaliteit, doch ten behoeve van onderwijs in de criminologie zijn deze vaak abstract en missen deze handboeken een overzicht aan voorbeelden uit het criminologisch onderzoek zelf. Dit komt de betrokkenheid van studenten bij dergelijke onderwijsmateriaal, die - laat ons het eerlijk zeggen - niet onmiddellijk op de grootste empathie kan rekenen, niet ten goede. Te vaak hangt rond methoden en technieken de connotatie van wiskunde en regeltjes waar niet elke student onmiddellijk het nut van inziet, terwijl juist meer en meer studenten ervoor kiezen in hun eindverhandeling een kleinschalig eigen empirisch onderzoek op te zetten. Op deze paradox diende een antwoord te worden geformuleerd.

Met dit handboek heeft C. Bijleveld, hoogleraar aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, en senior onderzoeker aan het NSCR (Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving- Leiden) een hiaat opgevuld ten behoeve van het onderwijs met betrekking tot het vak Methoden en Technieken. Het boek richt zich expliciet tot tweede Bachelorjaar Criminologische wetenschappen, maar ook criminologen, die na jarenlange praktijkervaring behoefte hebben om hun methodekennis op te frissen, komen met dit boek aan hun trekken.

In een helder en vlot geschreven tekst tracht de auteur een beeld te geven waar criminologisch onderzoek over gaat, en geeft ze aan een diversiteit aan onderzoeksvragen te illustreren met empirische illustraties. De onderzoekservaring van de auteur op het NSCR maakt dat zij hiertoe kan beroep doen op een pak kwaliteitsvol onderzoek. Het zijn net die empirische illustraties die o.i. de belangrijkste bijdrage vormen van dit boek. Men kan immers de standaardwerken uit de sociologie (bvb. Billiet, J. en Waage, H., een samenleving onderzocht, 2001) niet verwijten niet helder en duidelijk te schrijven ten behoeve van de bachelorstudent sociologie. Veeleer wordt de aandacht van studenten pas aangewakkerd als de onmiddellijke bruikbaarheid ten aanzien van het eigen werkveld in de verf komt te staan. En daar is het handboek in sterke mate in geslaagd.

* Onderzoeksgroep Sociale Veiligheidsanalyse en Assistent Vakgroep Strafrecht en Criminologie

** Hoogleraar Vakgroep Strafrecht en Criminologie, directeur Onderzoeksgroep Sociale Veiligheidsanalyse

De globale structuur van het boek is helder, hoewel op sommige momenten naar ons gevoel wat teveel verwijzingen worden ingebouwd naar andere delen van de tekst, waardoor de inzichtelijkheid wat moet inboeten. Wellicht is dit euvel verbonden met de materie, waarbij elk onderdeel onvermijdelijk verbonden is met andere -nog aan te snijden- onderwerpen.

De hoofdstukken één tot vijf, zeven en negen behandelen werkelijk universele basis-kennis over "methoden" die tot het jargon van ieder bachelorstudent dienen te behoren. Belangrijk is hierbij dat deze teksten vlot lezen, en -zoals bedoeld- geen echte voorkennis vereisen. Elementaire vragen, die docenten Methoden en Technieken bekend in de oren klinken zoals "hoe groot moet mijn steekproef zijn" worden genuanceerd beantwoord, zonder te vaak in te technische termen over te gaan. Eveneens positief is de uitgebreide literatuurlijst die handig is voor wie op zoek is naar meer gedetailleerde informatie.

Hoofdstuk zes behandelt gegevensbronnen, en hier wordt de Nederlandse situatie onder de loep genomen, doch tevens wordt heel summier over eigen landsgrenzen gekeken.

Hoofdstuk acht behandelt dan eerder het onderdeel "technieken", en dit hoofdstuk behandelt technische en statistische materie, met name statistische technieken om verbanden te analyseren en interpreteren. De kracht van dit hoofdstuk is eveneens dat het op een heel begrijpelijk niveau geschreven is, niettemin worden er o.i. enkele topics in behandeld die het niveau van de bachelorstudent overschrijden. Dit hoofdstuk kan natuurlijk niet los gezien worden van het geheel, doch het lijkt ons dat hiervoor een andere plaats in het handboek beter geschikt kon zijn. Op die manier had men enerzijds een deel "Methoden" gecreëerd, en anderzijds een deel "Technieken". Uiteraard is dit een kwestie van voorkeur, maar op dit moment overheerst de algemene methode-kennis in het handboek.

Als er dan op één uitdaging voor de toekomst gewezen dient te worden ligt deze wellicht hier. In het achterhoofd hebben we de verdienste van Jacques Tacq (2001), om zijn handboek weliswaar voor gevorderde onderzoekers, te voorzien van een helder inleidend hoofdstuk over families van technieken gekoppeld aan empirische onderzoeksvragen uit de sociologie. Het blijft natuurlijk de vraag hoeveel een handboek dient te bevatten opdat het geheel op semesterbasis in een opleiding hanteerbaar blijft.

Samenvattend is dit een actueel methodehandboek, geïllustreerd met onderzoek waaraan de dag van vandaag veel aandacht wordt besteed, en waar de latere criminoloog ongetwijfeld mee in contact komt.